

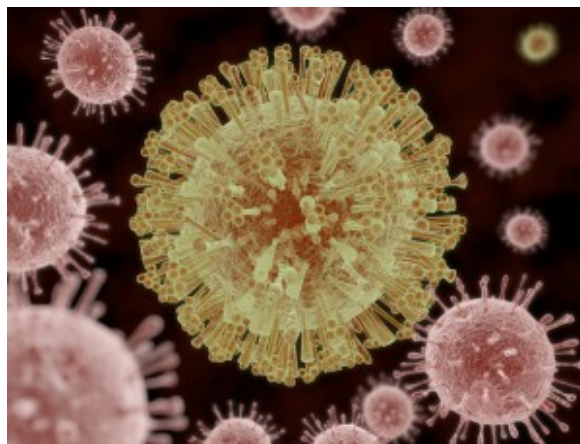
skepsis Blog

☰ Menu

Het virus van het Zika-complot

07/02/2016 door Mark Lynas

Het Zika-virus

Samenzweringstheorieën hebben wel wat van virussen. In veel gevallen doen ze tamelijk onschuldig de ronde aan de zelfkant van de samenleving, maar af en toe muteren ze tot een besmettelijker variant. Dan kunnen ze leiden tot een grootschalige uitbraak met ernstige gevolgen in de echte wereld.

Het is ironisch dat een samenzweringstheorie over een echt virus, namelijk het Zika-virus dat in Brazilië al tot een epidemie heeft geleid, nu ook dit gedrag vertoont. De eerste manifestatie was een [obscure bijdrage](#) op 25 januari aan de nieuwswebsite Reddit. Dat het in de subcategorie *conspiracies* stond, was natuurlijk al een

waarschuwing. Daar stond het tussen tirades over de waarheid inzake 9/11. De inzender bediende zich van het doorzichtige pseudonym *redditsucksatbanning*.

De denguemug (*Aedes aegypti*), die ook het Zika-virus kan overbrengen.

De aantijging luidde dat het kleine Britse bedrijf [Oxitec](#) onopzettelijk de Zika-epidemie had veroorzaakt. Dat had in 2011 bij wijze van proef genetisch gemodificeerde mannetjesmuggen losgelaten in Noordoost-Brazilië, om de knokkelkoorts te bestrijden. Het ging om mannetjes – die dus niet steken – maar die een gen hadden dat dodelijk is voor hun nakomelingen. Als je die loslaat, paren die met de aanwezige vrouwtjes.

De proef vond plaats in de stad Juazeiro in de deelstaat Bahia in het najaar van 2011. Een wetenschappelijk artikel over de proef stelde dat ter plaatse het aantal *Aedes aegypti*-muggen met 90 procent daalde. Dat maakt de methode van Oxitec veel aantrekkelijker dan het gebruikelijk sproeien met insecticide. Deze muggensoort kan zowel knokkelkoorts als Zika overbrengen, dus beide ziekten kunnen worden bestreden met dezelfde methode. Het stukje op Reddit beweerde dat de plek waar de gemodificeerde muggen waren losgelaten ook ongeveer samenviel met de locatie van de allereerste Zika-uitbraak. Deze bewering werd drie dagen later herhaald op de alternatieve nieuwssite [AntiMedia](#), op 28 januari. Daar stond ook een handige kaart bij met een grote rode pijl die wees naar de plaats van de muggenproef, tamelijk dicht bij de gevallen van Zika.

Links de kaart van Brazilië met de pijl die het verkeerde Juazeiro aanwijst, en rechts de verspreiding van het aantal gevallen van microcefalie, waarvan nu onderzocht wordt of er een relatie is met het Zika-virus.

Oeps. Er zijn twee plaatsen Juazeiro in Brazilië, en de pijl wees naar Juazeiro do Norte in de deelstaat Ceará, ongeveer 300 kilometer van de muggenplek. Dit was [snel ontdekt](#) door onzindoorprikkers en wetenschapsblogger Christie Wilcox. Juazeiro en Juazeiro do Norte zijn respectievelijk 500 en 600 kilometer verwijderd van Recife, aan de kust, waar volgens deskundigen de Zika-uitbraak begon.

De tijd klopte ook al niet. De eerste melding van Zika in Brazilië was pas in 2015, maar Oxitec was al zoals vermeld in 2011 bezig met hun muggenproef. Men heeft sterke vermoedens dat het Zika-virus in Brazilië arriveerde via een uitbraak die in 2013 in Frans Polynesië plaatsvond, die op zijn beurt weer te herleiden was tot een [epidemie in 2007 in Micronesië](#), een eilandengroep ten noorden van Australië. Met andere woorden, de genetisch gemanipuleerde muggen kregen de schuld van een ziekte die al vier jaar eerder op het vrijwel exact tegenoverliggende punt op de aardbol woedde.

De Russische nieuwszender RT is er altijd als de kippen bij om stemming te maken tegen genetische manipulatie; dit is onderdeel van Poetins antiwesterse campagne. RT nam [het verhaal](#) op 30 januari over, met een gekopieerde foute kaart en wat extra citaten van zogenaamde experts die in feite anti-biotech actievoerders waren.

Vervolgens nam het Britse blad *Daily Mail* dit weer over op 31 januari, met de suggestieve kop: '[Wetenschappers schuldig aan zika?](#)'

Baby met microcefalie (te kleine schedel). Een Zika-infectie tijdens de zwangerschap kan waarschijnlijk microcefalie veroorzaken.

Het verhaal begon rond te zoemen op de social media. Kennissen van mij zagen het verhaal op hun Facebook-tijdlijn verschijnen. Op 1 februari muteerde het verhaal alweer. De schuldige was de redacteur van de Ecologist-website, ene genaamd Oliver Tickell. Hij bedacht de kop: '[Pandora's box: how GM mosquitos could have caused Brazil's microcephaly disaster](#)'. Het correcte meervoud van 'mosquito' was te hoog gegrepen voor deze milieujournalist.

Tickell citeerde artikelen uit 2001 en 2014 van deskundige [Dr. Mae Wan Ho](#). Tickell opperde dat het DNA dat gebruikt was om de muggen van Oxitec te maken op de een of andere manier was overgesprongen naar het Zika-virus, waardoor het muteerde in een vorm waar de patiënten erger ziek van worden. Tickells verhaal is behoorlijk technisch vanwege de citaten van dr. Ho die helemaal lyrisch wordt over 'geïntegreerde transposon vectors' en meer geleerderige praat.

Mae Wan Ho (何梅灣): 'All living organisms are liquid crystalline'

De Ecologist vertelde echter niet zoveel over dr. Ho en haar deskundigheid. Ze is al meer dan tien jaar actie aan het voeren tegen genetische manipulatie, en verdeelt haar tijd tussen het aan de man brengen van antivaccinatieleugens over BMR, bizarre ideeën over mobieltjes die kanker veroorzaken, pseudowetenschappelijke zweefkezerij over homeopathie en holistische Chinese geneeskunde.

Tickell maakt ook een heel fundamentele vergissing. De muggen konden niet per ongeluk wat DNA in de genen van het virus invoeren, want Zika heeft helemaal geen DNA. Het is een [RNA-virus](#). Bovendien is het stuk waar het over gaat een sliert van 8400 baseparen, bijna even groot als het hele Zika-genoom. Wat Tickell voorstelde is biologisch onmogelijk en het verhaaltje van de Ecologist is gewoon sciencefiction. Wie doorscrollt ziet helemaal onderaan een *author's note* 2 staan, waarin Tickell toegeeft 'the hypothesis set out above is probably incorrect'.

Het gevaar in de echte wereld van dit soort onzin is aanzienlijk. De muggenmethode van Oxitec kan misschien wel miljoenen Brazilianen beschermen tegen Zika én knokkelkoorts. En de Olympische Spelen in Rio beschermen. Maar dat gaat niet gebeuren als deze samenzweringstheorie zich uitbreidt. De Braziliaanse autoriteiten zijn nu al bezig Oxitec tegen te houden bij hun plannen om de proeven op grotere schaal te herhalen.

Er zijn historische precedents. Mythen die de ronde deden in Nigeria hebben pogingen om polio uit te roeien ernstig gehinderd. De [aids-ontkenners](#) hebben onder het bewind van Mbeki in Zuid-Afrika meer dan 300.000 vermijdbare sterfgevallen veroorzaakt. Naar verluidt heeft Mbeki het 'aidsontkenningvirus' op het internet opgedaan. Ik hoop maar dat niemand bij de Braziliaanse overheid de *Daily Mail* en de *Ecologist* leest en serieus neemt, want dat zou ook onschuldige levens kunnen eisen.

Dit artikel is een vertaling en bewerking van een [artikel op de website van The Guardian](#). Overgenomen met toestemming.

- 📁 Gezondheid, Maatschappij
- 🔍 complot, genetische modificatie, zika
- Parariteiten – Digitale heruitgave

4 gedachten over “Het virus van het Zika-complot”

Jan Willem Nienhuys

07/02/2016 om 19:05 | Bewerken

1. Het oorspronkelijke stuk van Lynas suggereert nogal sterk dat Ho niet in de gaten had dat je DNA niet kunt overplanten in een RNA-virus. Maar het was echt Tickells fout. In elk geval blijkt nergens uit het stuk en ook al niet in het tweede naschrift dat Ho ook maar iets met deze bizarre theorie te maken had, behalve dan dat haar verhaal over transposons verkeerd begrepen of toegepast is door Tickell.

2. De proef van Oxitec bestond erin dat wekelijks een half miljoen mannetjesmuggen werden losgelaten in een stad met een bevolking vergelijkbaar met die van Eindhoven. Of het betaalbaar of haalbaar is voor een enorm land zoals Brazilië (200 miljoen inwoners), en dan niet een paar weken maar min of meer permanent, dat is maar de vraag. Een andere methode, namelijk van deur tot deur gaan en alle plekken met stilstaand water elimineren is weliswaar heel arbeidsintensief, maar werkt ook. Trouwens iedereen kan dat (letten op stilstaand water).

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Renate

17/02/2016 om 14:29 | Bewerken

Ook in De Volkskrant nu een stuk over complottheorieën rond het ZIKA virus.
<http://www.volkskrant.nl/wetenschap/het-ene-zika-complot-is-nog-dwazer-dan-het-andere~a4245964/>

Helaas alleen voor abonnees te lezen.

[Bewerken](#)[Meer opties](#)**Wilma S.**

17/02/2016 om 15:53 | Bewerken

Voor iedereen te lezen:

<http://www.volkskrant.nl/wetenschap/zika-in-vier-complotten~a4245964/?hash=0c593d5beb228d7a053f50acf3b9f0ce6e8a30bc>

Het ene zika-complot is nog dwazer dan het andere

Zika? Welnee, het is Monsanto maar

ARTIKEL Met het zikavirus grijpen ook de complottheorieën om zich heen. Je kon erop wachten, met zo'n geheimzinnig virus in een gebied waar het vaker ritselt van de intriges.

Door: MAARTEN KEULEMANS 16 februari 2016, 19:30

[Bewerken](#)[Meer opties](#)**Renate**

18/02/2016 om 14:59 | Bewerken

Met het decimeren van de wereldbevolking schiet die 'New World Order' niet erg op.

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Reacties zijn gesloten.

[Artikelen uit Skepter](#)

[Proefnummer van Skepter](#)

Blogroll

[Kloptdatwel.nl](#)

[SKEPP](#)

[Vereniging tegen de kwakzalverij](#)

[ECSO](#)

[CSI](#)

[GWUP](#)